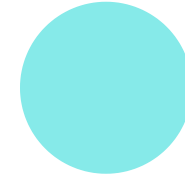

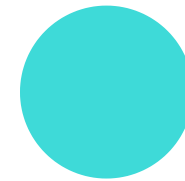
Tuloksia ATSO- hankkeen vankisosiaalityöstä

VAT seminaari 24.5.2023
Sosiaalityöntekijä Tuuli Paukkunen
ATSO-hanke
Espoon aikuissosiaalityö
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

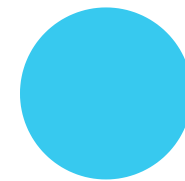
Mitä?

Asumistaloussosiaalityön (ATSO) -hanke
Espoon aikuissosiaalityössä 10/2020-
10/2022

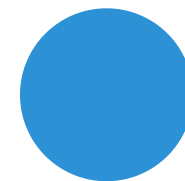
Kenelle?

Hanke on kohdennettu asunnottomille ja
asunnottomuuden erityisryhmille

Miten?

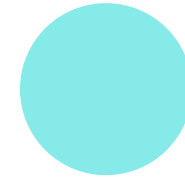
Mahdollistettu sosiaali- ja
terveysministeriön rahoituksella uusien
sote palvelujen kehittämiseen

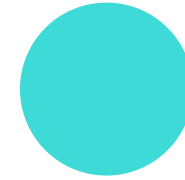
Miksi?

Aktiiviset toimet asunnottomuuden
vähentämiseksi ja uusiutumisen
ehkäisemiseksi

ESITYKSEN SISÄLTÖ

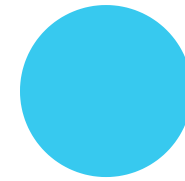

ATSO -HANKE

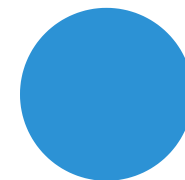
KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

YHTEYDENOTOT JA PROSESSIT

HUOLENA PÄIHTEIDENKÄYTTÖ

HUOLENA ASUNNOTTOMUUS

TULOKSIA JA JOHTOPÄÄTELMIÄ

ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖ (ATSO) -HANKE

PERUSTEHTÄVÄ:

ASUNNOTTOMUUDEN
VÄHENTÄMINEN JA
ASUNNOTTOMUUDEN UUSIUTUMISEN
EHKÄISEMINEN

KOHDERYHMÄT:

ASUNNOTTOMAT JA
ASUNNOTTOMUUDEN
ERITYISRYHMÄT
(NUORET, NAISET,
MAAHANMUUTTAJAT,
VANGIT)

ATSO-HANKETIIMI

1 Sosiaalityöntekijä
2 Sosiaaliohjaajaa
1 Asumisneuvoja
1 Talousohjaaja

KEINOT:

- NOPEAN ASUTTAMISEN MALLI
- NUORTEN ASUMISVALMENNUS
- TALOUSOHJAUS
- TALOUSNEUVOLA
- OMATILA-YHTEISTYÖ
- KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

TAVOITTEET

- ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMIN MUODOSTAMINEN
- NOPEAN POLUN KEHITTÄMINEN TILAPÄISASUMISESTA VUOKRA-ASUMISEEN
- ASUNNOTTOMUUTTA EHKÄISEVIEN YHTEISTYÖRAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN

ATSO -HANKKEEN VANKISOSIAALITYÖ

PERUSTEHTÄVÄ:

ASUNNOTTOMUUDEN VÄHENTÄMINEN

JA

ASUNNOTTOMUUDEN
UUSIUTUMISEN EHKÄISEMINEN

KOHDERYHMÄT:

ASUNNOTTOMAT JA
ASUNNOTTOMUUDEN ERITYISRYHMÄT
(NUORET, NAISET,
MAAHANMUUTTAJAT,
VANGIT)

ATSO-HANKETIIMI

1 Sosiaalityöntekijä

2 Sosiaaliohjaaja

1 Asumisneuvoja

1 Talousohjaaja

KEINOT:

- NOPEAN ASUTTAMISEN MALLI
- NUORTEN ASUMISVALMENNUS
- TALOUSOHJAUS
- TALOUSNEUVOLA
- OMATILA-YHTEISTYÖ
- KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

TAVOITTEET:

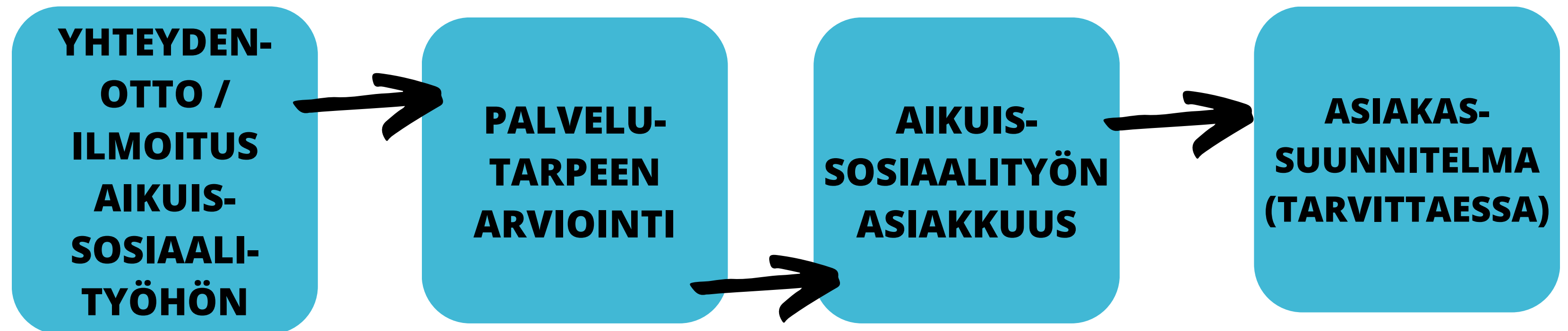
- ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMIN MUODOSTAMINEN
- NOPEAN POLUN KEHITTÄMINEN TILAPÄISASUMISESTA VUOKRA-ASUMISEEN
- ASUNNOTTOMUUTTA EHKÄISEVIEN YHTEISTYÖRAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN

Prosessi

ATSO-hankkeen sosiaalityöntekijälle keskitettiin vankeja koskevat aikuissosiaalityön yhteydenotot ja asiakastyö.

Sosiaalityöntekijä työskenteli Espoon aikuissosiaalityön normaalien toimintakäytäntöjen mukaan. Toiminta perustuu sosiaalihuoltolain toteuttamiseen.

Yhteydenoton perusteella asiakkaalle varattiin aika palvelutarpeen arvioon ja aikuissosiaalityön asiakkuus perustettiin sen pohjalta.

Asunnottomuutta vähentävä toimenpide = Sosiaalityön / aikuissosiaalityön saatavuuden varmistaminen vankilasta vapautumiseen

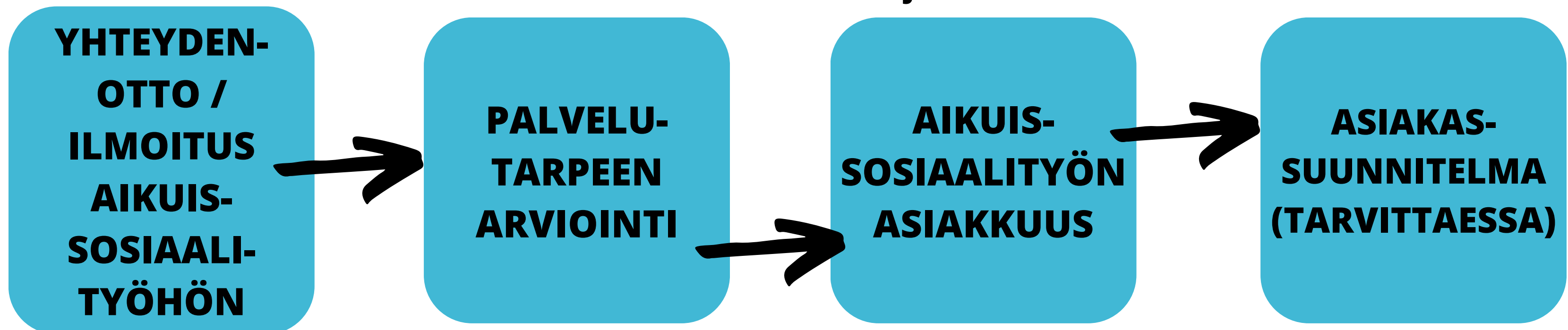
TYÖSKENTELYN TAVOITTEITA

Nimetty yhteishenkilö jolta sekä konsultointi että asiakastyö - selkeää verkostoille ja yhteistyökumppaneille. -Yhteydenottoihin vastaus 7 arkipäivän kuluessa

Palvelutarpeen arviointi pyrittiin tekemään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen vapautumista ja kokoamaan palveluverkosta mahdollisuuksien mukaan jo vankeusaikana.

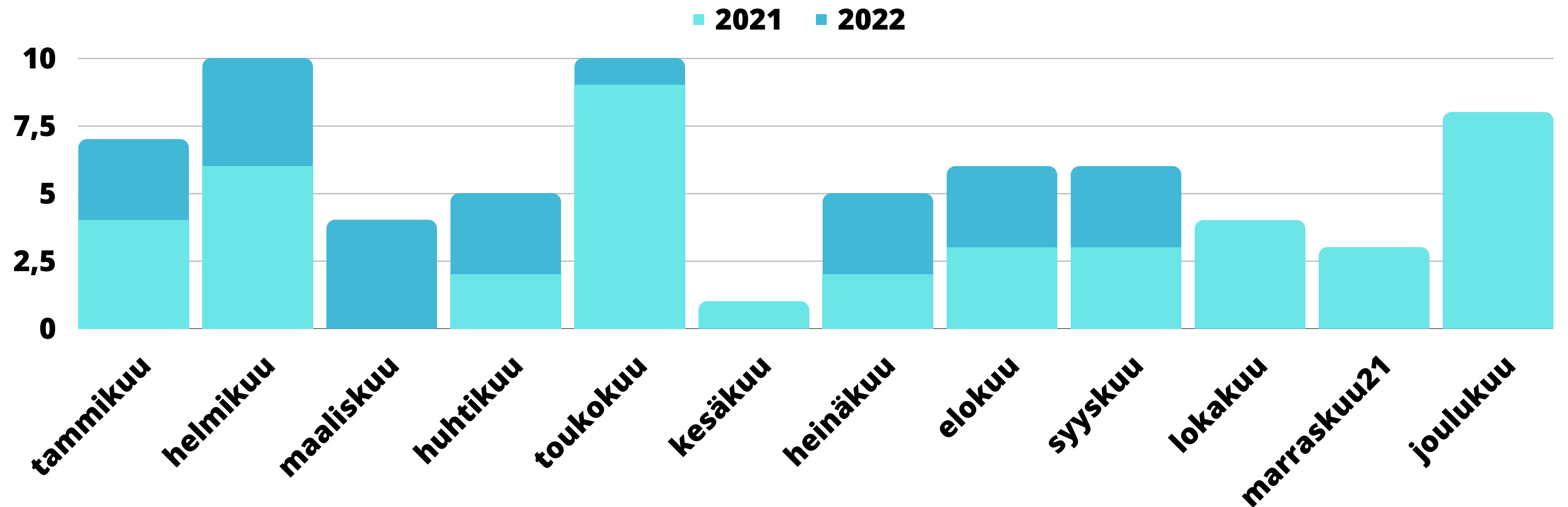
Sosiaalityöntekijä tapasi asiakkaita vankeusaikana keskimäärin kahdesti Vankeusaikana aloitetulla työskentelyllä pyrittiin madaltamaan kynnystä kiinnittyä ja hakeutua palveluihin vapautumisen jälkeen

Aikuissosiaalityön asiakkuutta ja verkostyötä pyrittiin jatkamaan vapautumisen jälkeen.

Yhteydenotot

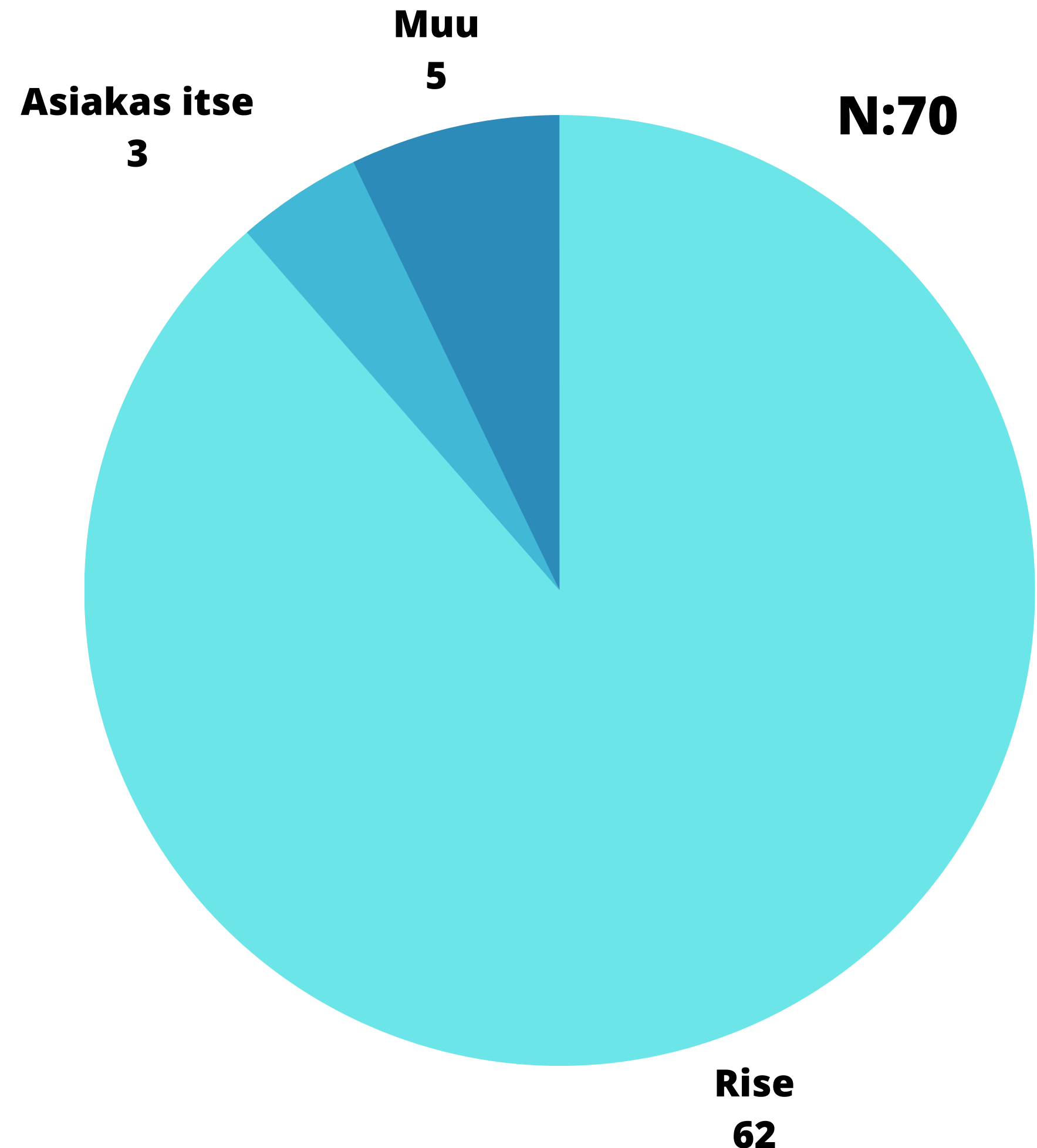
**Hankkeen aikana sosiaalityöntekijä käsitteli 70 yhteydenottoa.
Ajalla 1/2021-12/21 oli 46 yhteydenottoa ja ajalla 1/2022-9/2022 oli 24.
Yhteydenottojen määrä vaihteli kuukausittain 0-9 välillä.**

(Espooseen vapautui vuonna 2021 yhteensä 121 vankeus- ja sakkovankia)

Yhteydenottajat

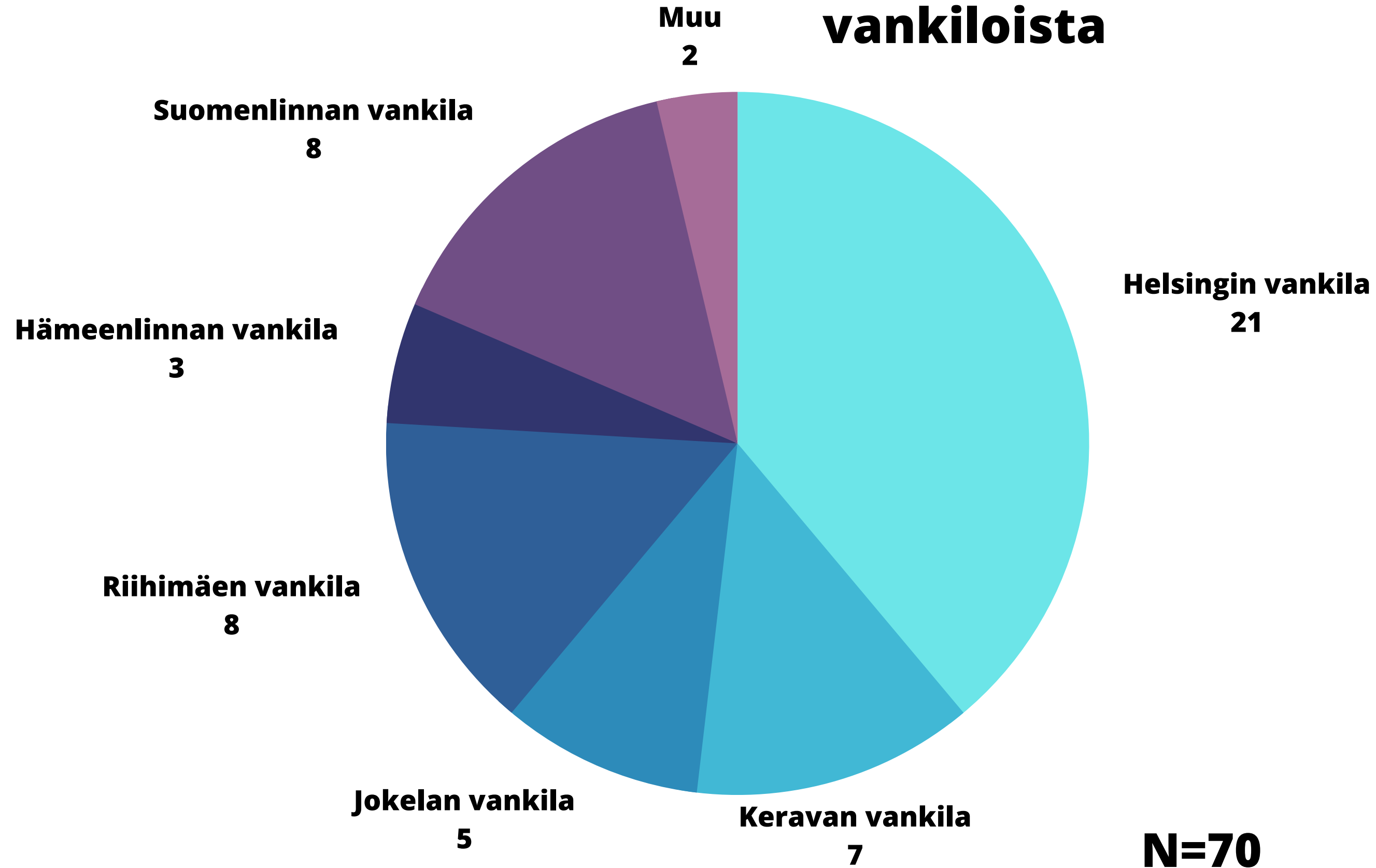
- Suurin osa yhteydenotoista tuli rikosseuraamuslaitokselta vankiloiden erityisohjaajilta
- Muutamia ilmoituksia tehtiin Risen lyhytaikais- ja sakkovankihankkeesta
- Muutama vanki otti yhteyttä myös itse avovankilasta käsin
- Yksittäisiä yhteydenottajia olivat Kela, Kriminaalihuollon tukisäätiön edustaja, Yhdyskuntaseuraamustoimisto ja toisen kunnan sosiaalitoimi

- **Yleisin yhteydenottaja oli vankilan erityisohjaaja**

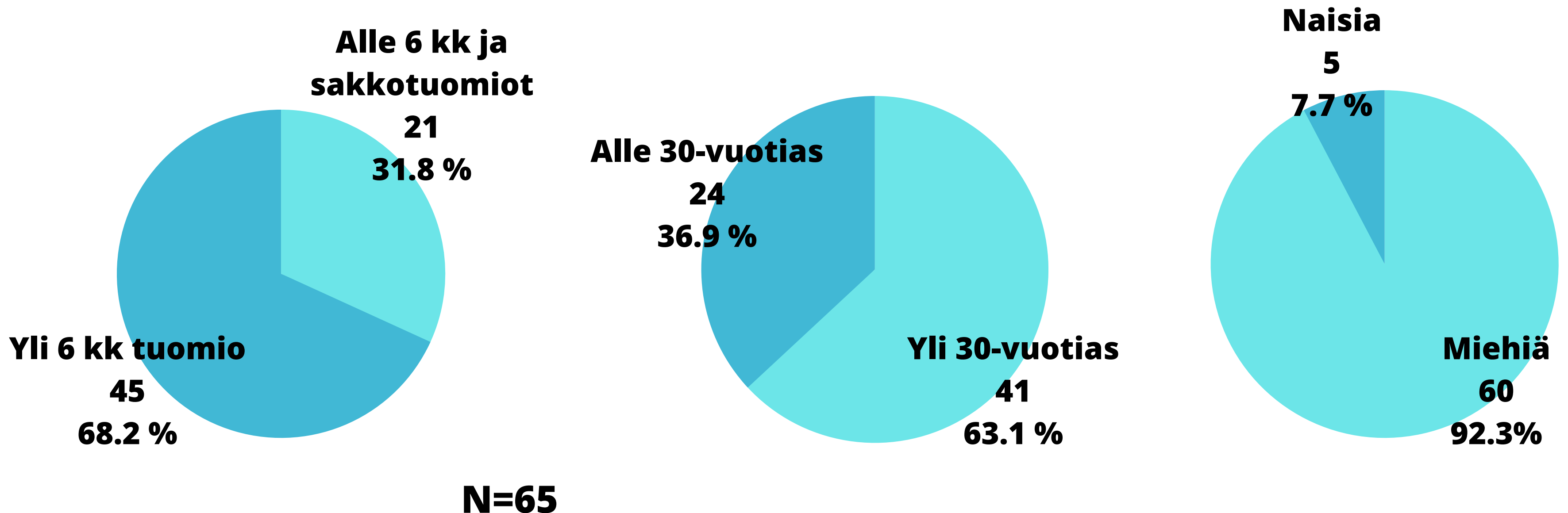
- **Yhteydenottoja pääasiassa Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen vankiloista**

Yhteydenotot

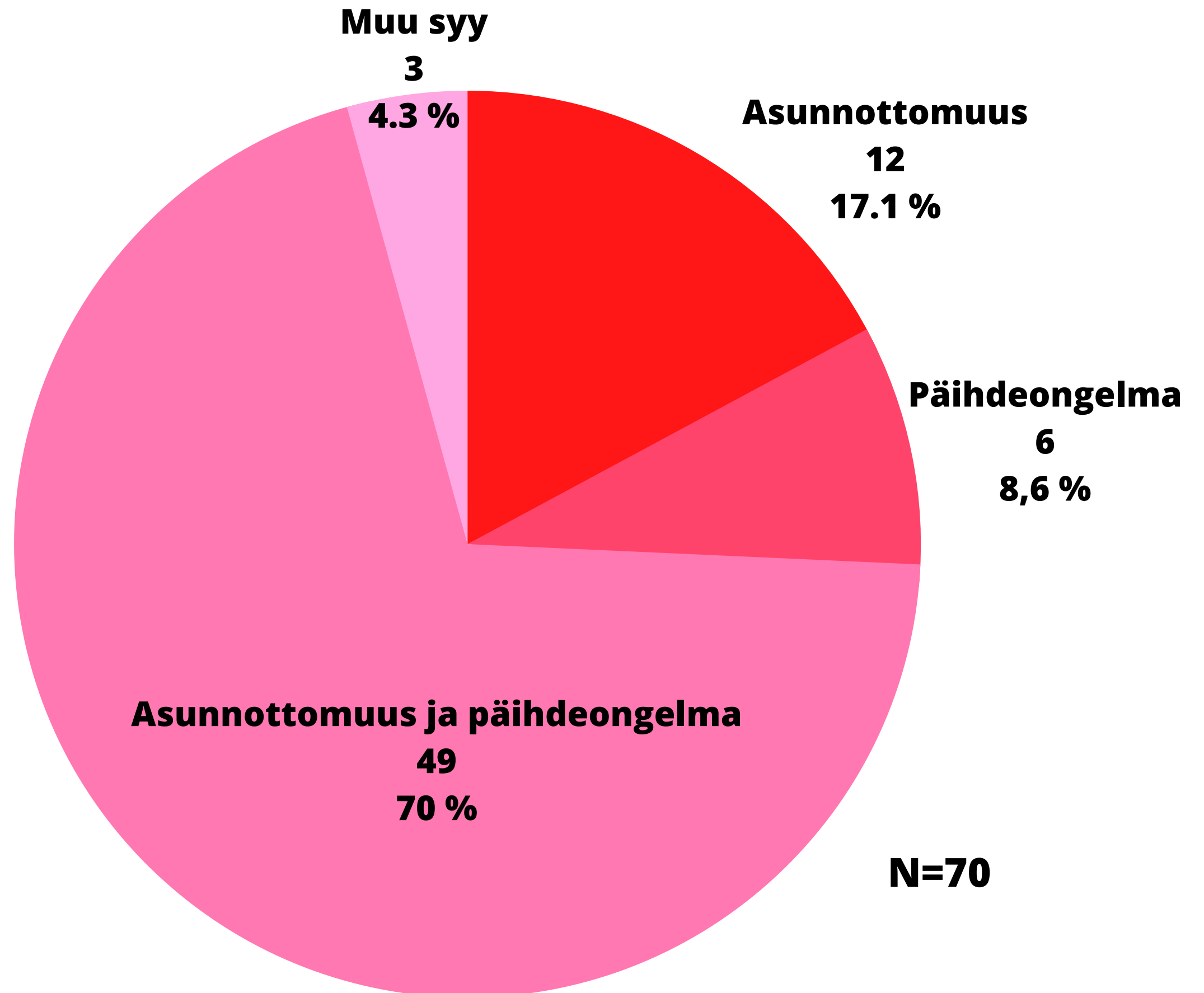
Yhteydenotot (70 kpl) koskivat yhteensä 65 eri vankia. (Yhdestä vangista saattoi tulla useampi yhteydenotto hankkeen aikana)

Suurin osa yhteydenotoista koski yli 30-vuotiaita miespuolisia vankeja, joilla yli 6 kk tuomio.

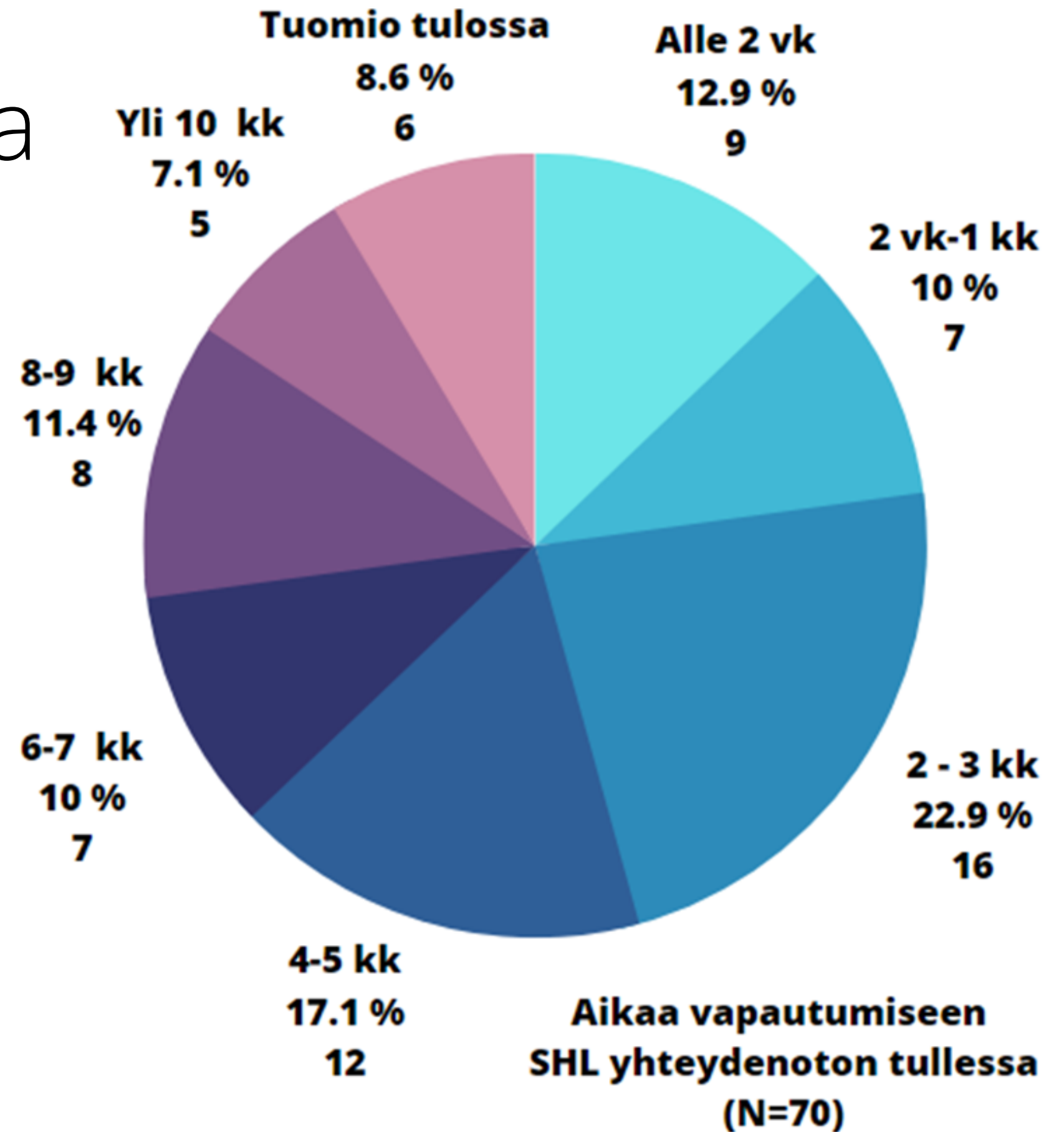
Yhteydenottojen syy

- Valtaosa yhteydenotoista koski sekä vangin päihdeongelmaa että asunnottomuuden uhkaa.
- Lisäksi yhteydenottoja tuli pelkästään asunnottomuuden uhasta ja muutamia pelkästään päihdeongelmaan liittyvästä palveluntarpeesta.
- "Muu syy" koski muuta asumisen haastetta kuin asunnottomuutta kuten vuokravelkaa tai ylikallista asuntoa.

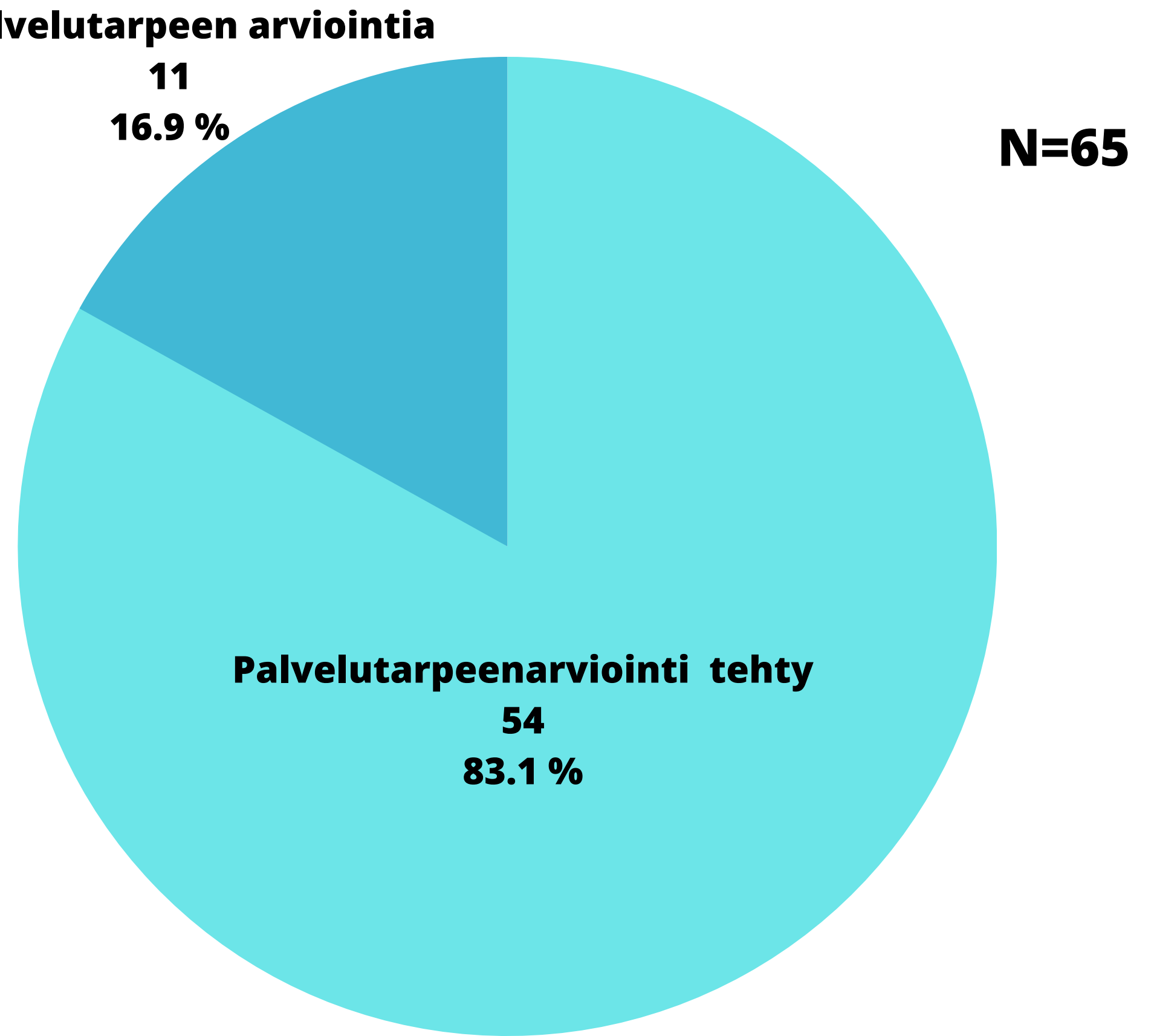
Aikaa vapautumiseen SHL yhteydenoton tullessa

- Vapautumisen valmisteluun käytettävissä oleva aika vaikuttaa oleellisesti työskentelyyn
- Mikäli vapautumiseen lyhyt aika (sakkovangit) ja pta ei vankeusaikana toteudu
-> varataan sosiaalityöntekijän tapaamisaika mahdollisimman pian vapautumisesta.
- Yhteydenottoja toivottiin Riseltä mahdollisimman aikaisin, jotta esim. koevapautta ajatellen, asumista ja muita palveluita olisi aikaa järjestellä.

Palvelutarpeen arviointi

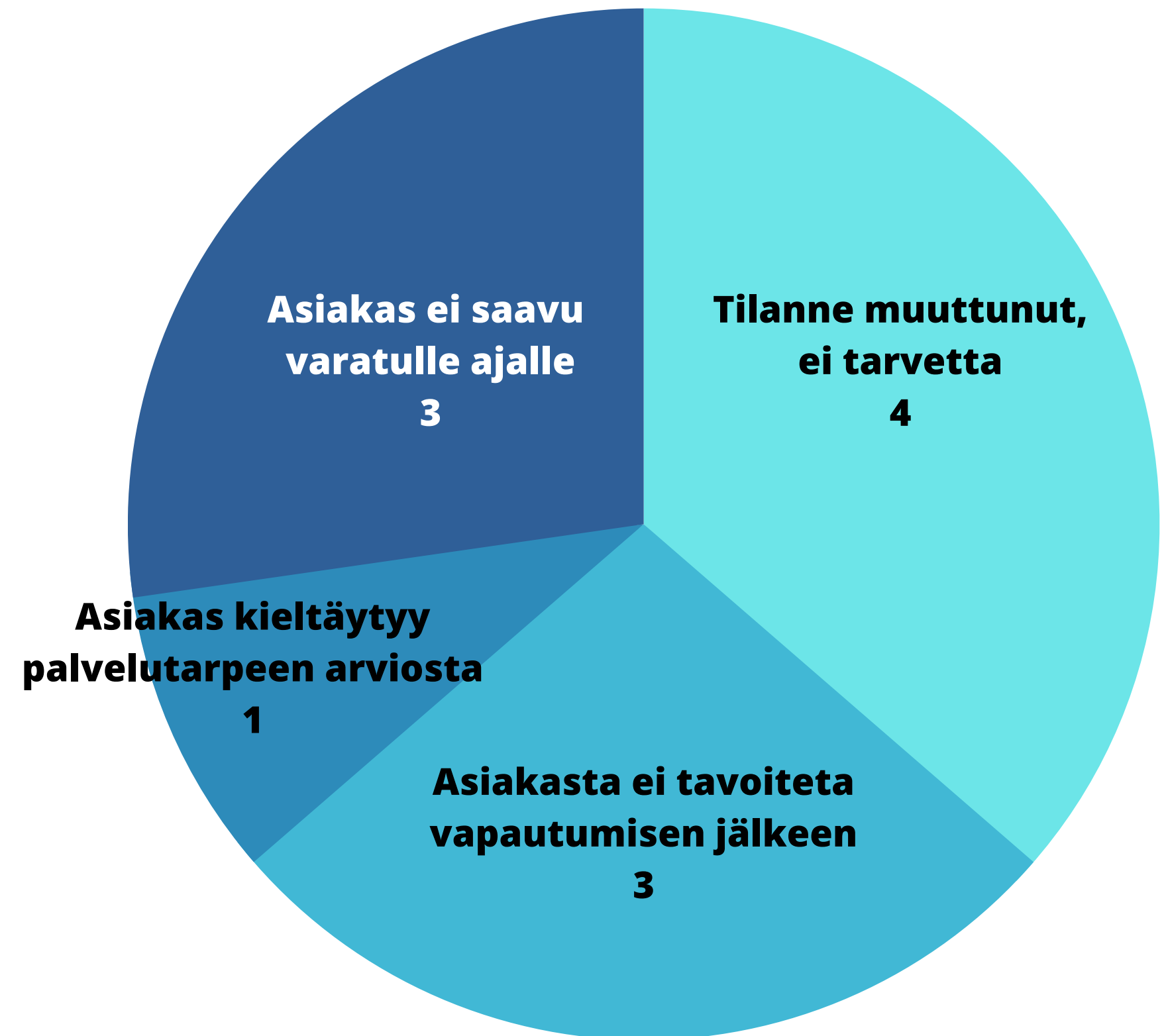
**(n=65) valtaosalle (54) tehtiin
hankkeen aikana palvelutarpeen
arviointi.**

Missä tilanteissa palvelutarpeen arviointia ei tehty?

Yhteydenotto ei johtanut palvelutarpeen arviointiin tapauksissa (n=11) joissa

- asiakkaan tilanne muuttui oleellisesti ja pta ei ollutkaan ajankohtaista (esim. asiakas saanut pitkän vankeustuomion)
- asiakas ei saapunut varatulle ajalle (esim. sakkovangit, joille varattu aika vasta tuomion jälkeen)
- asiakasta ei tavoitettu ollenkaan (vapautunut ennen kuin aikaa ehditään varata tai kyseessä ilmoitus tulevasta tuomiosta)
- asiakas kieltäytyi palvelutarpeenarviosta (1)

ERITYISEN TUEN TARVE

(Vaikea määrittää vankilaolosuhteissa) arviointiin vaikuttivat nykytilanteen lisäksi tausta, riskit ja haavoittuvuudet.

Useat samanaikaiset tekijät esim. päihde- ja mielenterveysproblematiikka, somaattisen terveyden haasteet, toistuva asunnottomuus ja vankilatuomiot, koulutuksen ja työn ulkopuolisuus, heikot tukiverkostot ja taloudellisen toimeentulon haasteet

**Sosiaalihuoltolaki
3 §**

**Sosiaalityöntekijän
arvion mukaan
90 % asiakkaista
oli erityisen tuen
tarpeessa olevia**

**Indikaattori
sosiaalihuollolle
siitä että asiakkaan
palvelujen
järjestämiseen ja
ylläpitämiseen on
kiinnitettävä
erityistä huomiota.**

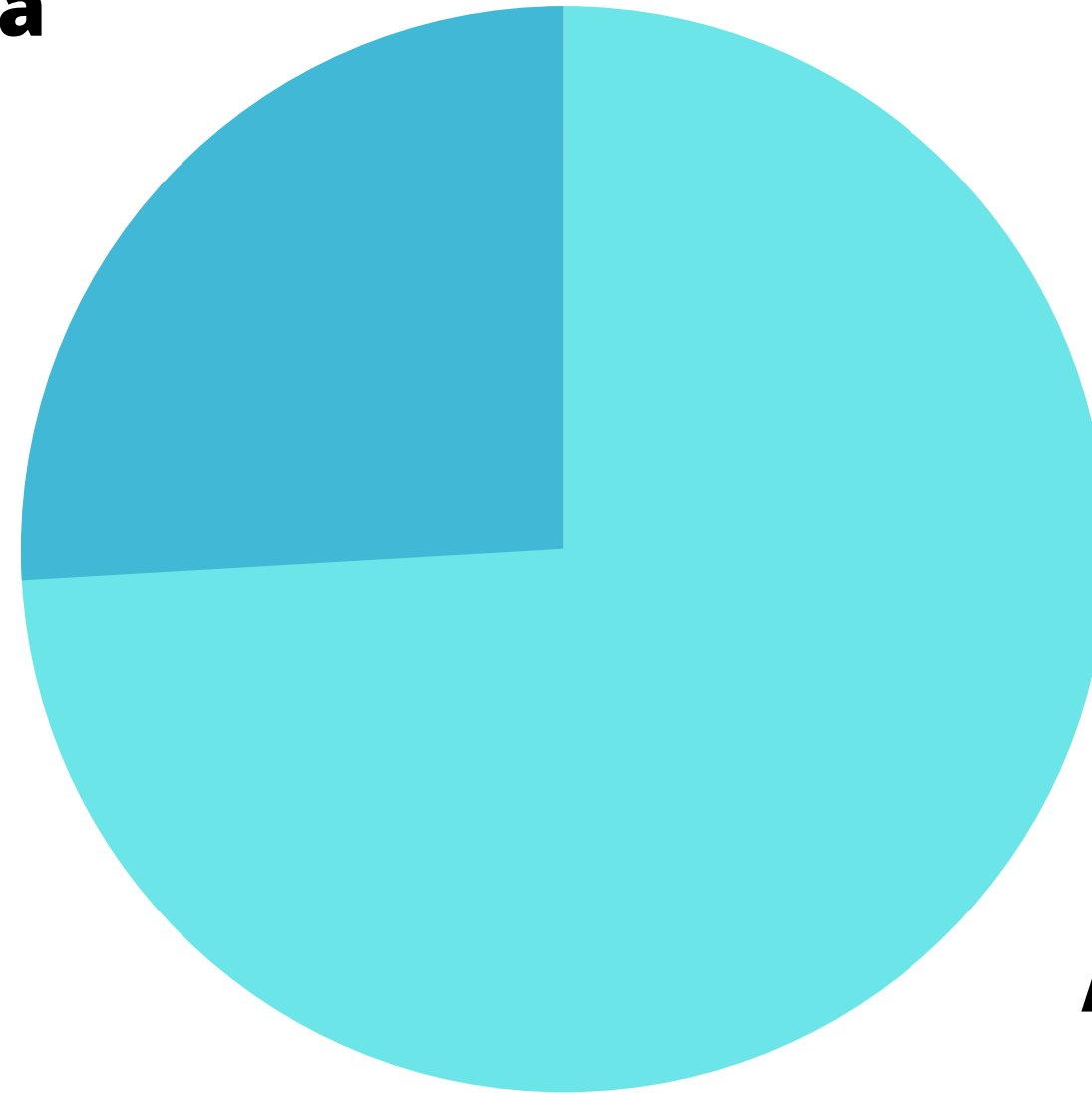

**Asiakkaan
omatyöntekijänä
toimii
sosiaalityöntekijä.**

Aikuissosiaalityön asiakkuus

Palvelutarpeen arvioista (n=54) aikuissosiaalityön asiakkuuteen johti lopulta 40. 14 palvelutarpeenarviota ei johtanut asiakkuuteen.

Asiakkuus ei ala
14

Asiakkuus alkaa
40

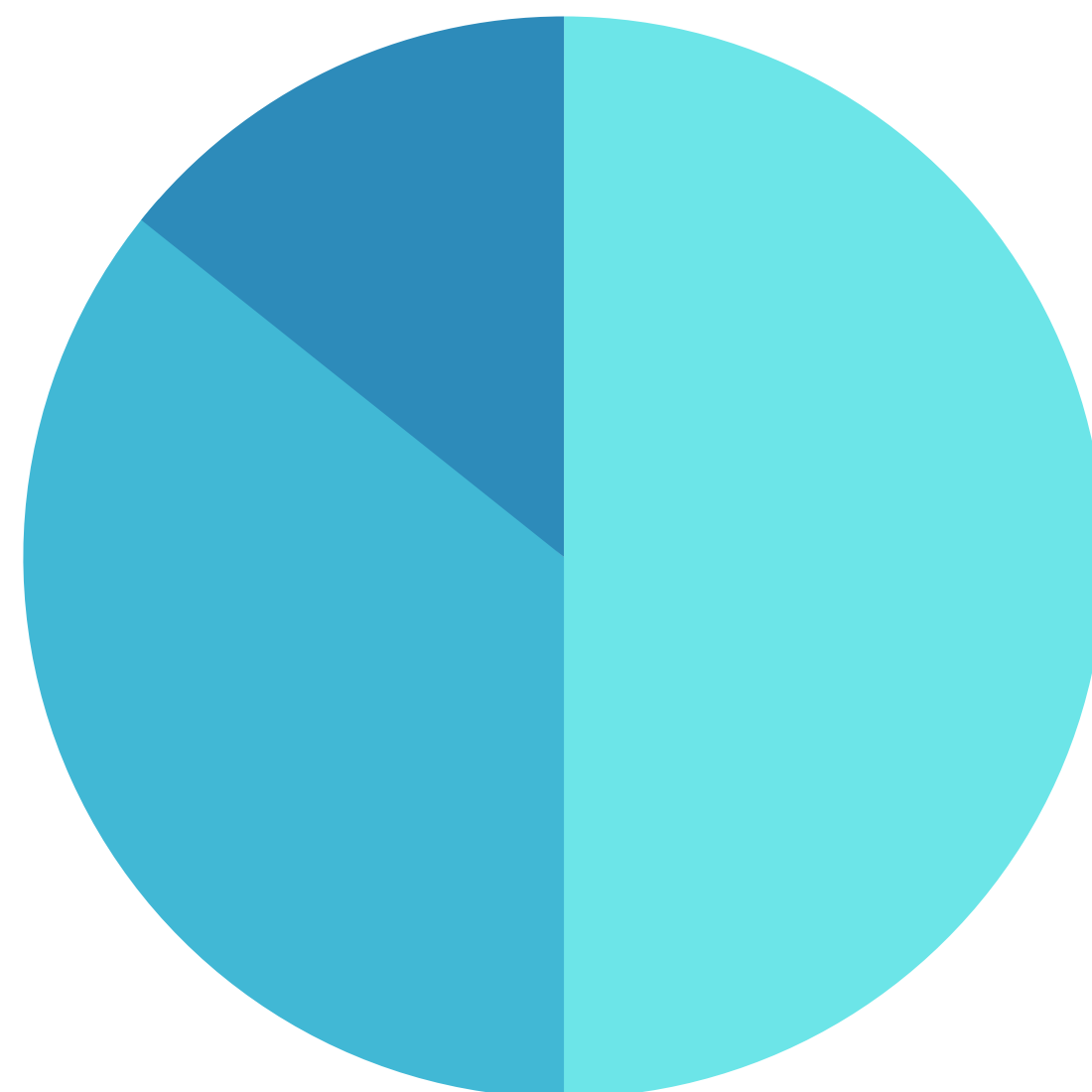
Miksi asiakkuus ei ala?

14 palvelutarpeen arviointia ei johtanut lopulta asiakkuuteen koska:

- Asiakas muutti vapautuessa toiseen kuntaan
- Asiakkaan tilanne muuttui oleellisesti (esim. saanut pitkän tuomion)
- Asiakas ei halua asiakkuutta

Asiakas ei halua asiakkuutta

2

Muutto toiseen kuntaan

7

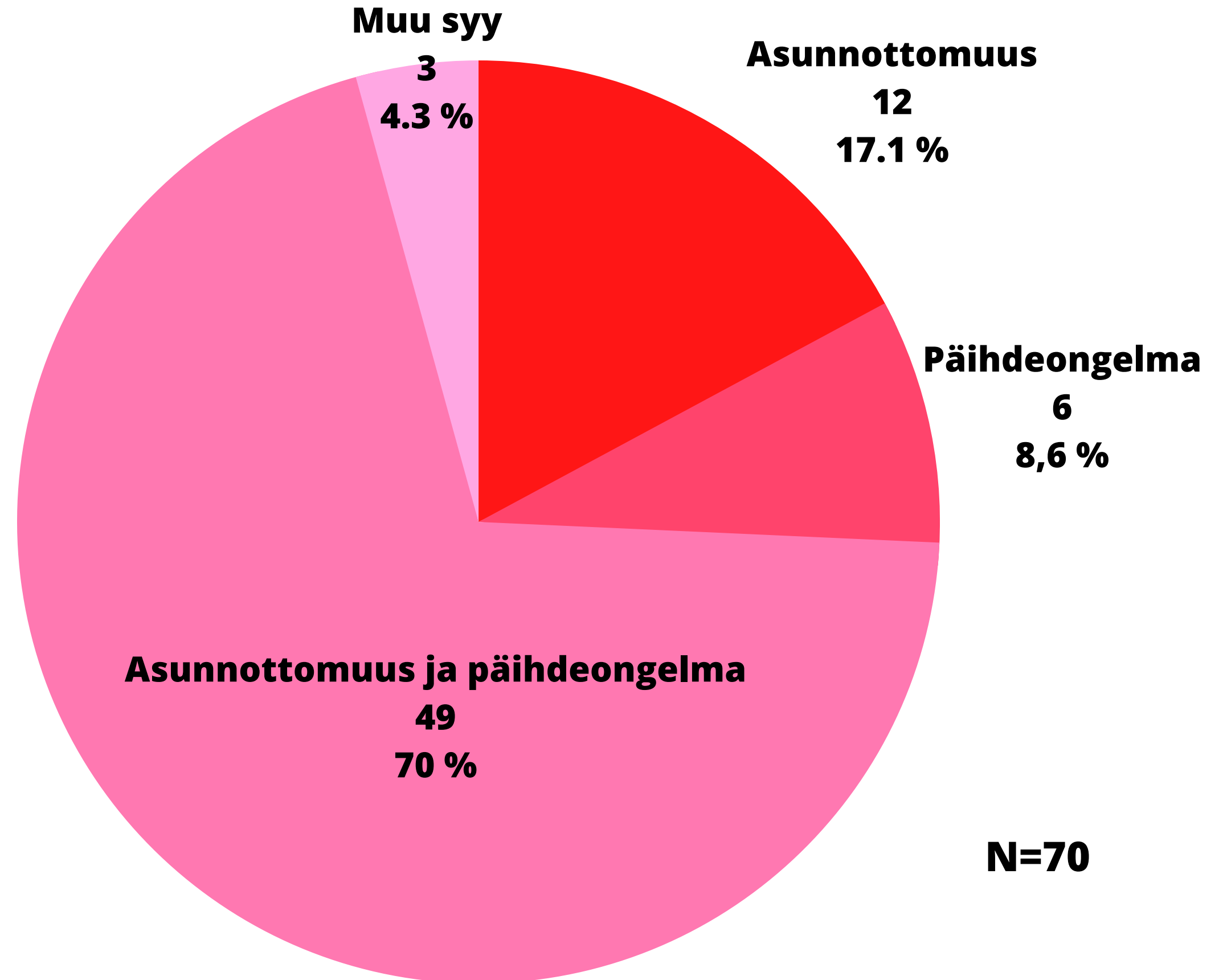
Muuttunut tilanne, ei tarvetta

5

Huolena päihteidenkäyttö

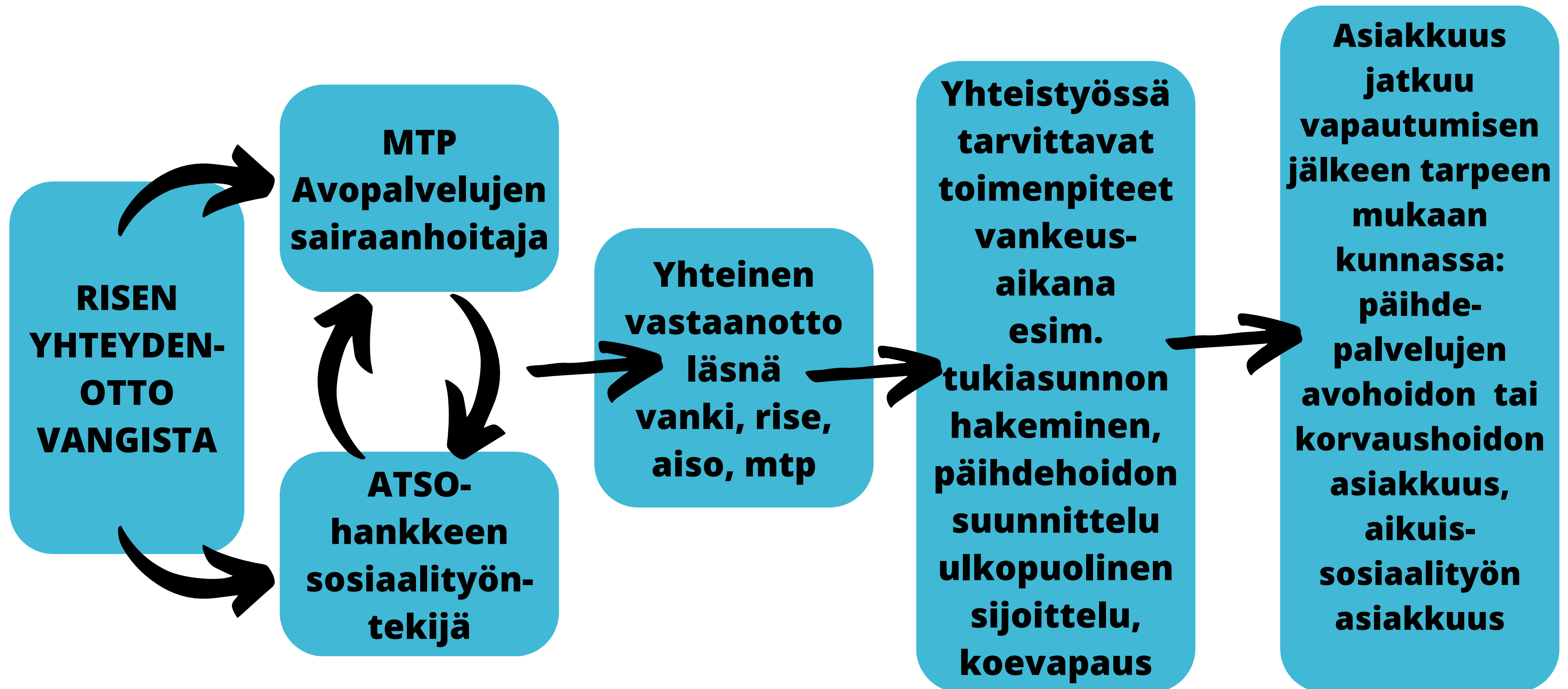
Kiinteä verkostotyö päihdepalvelujen kanssa ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen osoittautui keskeiseksi keinoksi tukea asiakkaita.

ATSO-hankkeen sosiaalityöntekijä ja Mielensterveys- ja päihdepalvelujen sairaanhoitaja perustivat yhteisvastaanoton (2 krt/vk), jonka aikoja voidaan tarjota vangeille, joiden kanssa hyvä arvioida molempien tahojen palveluja.

YHTEISVASTAANOTTO

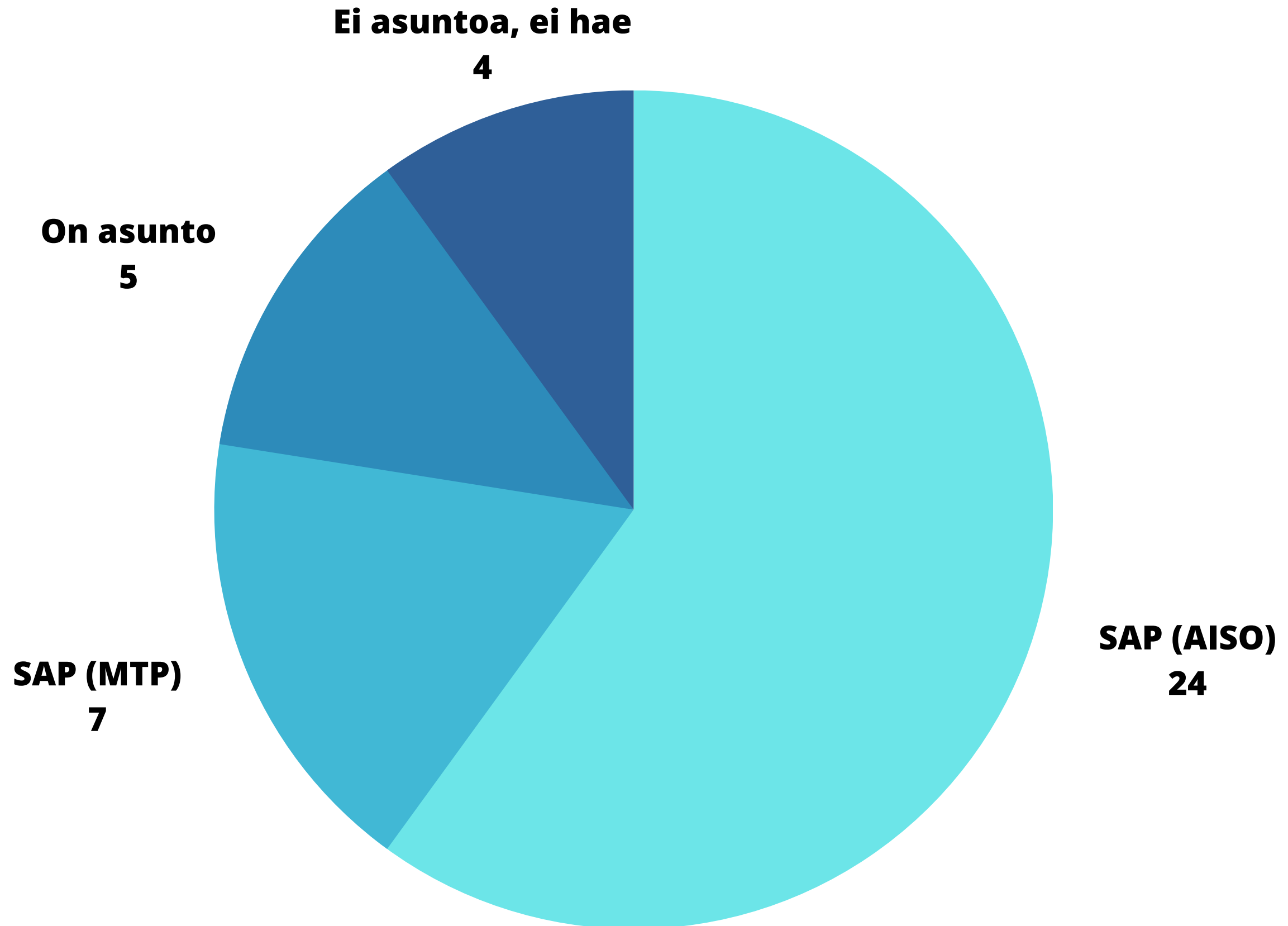
Yhteisvastaanottoa hyödynnettiin hankkeen aikana 29 vangin kanssa

Huolena asunnottomuus

Tukiasuminen arvioitiin usein soveltuvaksi asumisratkaisuksi siviiliin siirtyessä.

Hankkeen aikana sap prosessin kävi läpi 32 asiakasta. 24:lle asiakkaalle tukiasuntoa haettiin aikuissosiaalityöstä ja 7:lle mielenterveys ja päihdepalveluista.

Asunto vapautuessa?

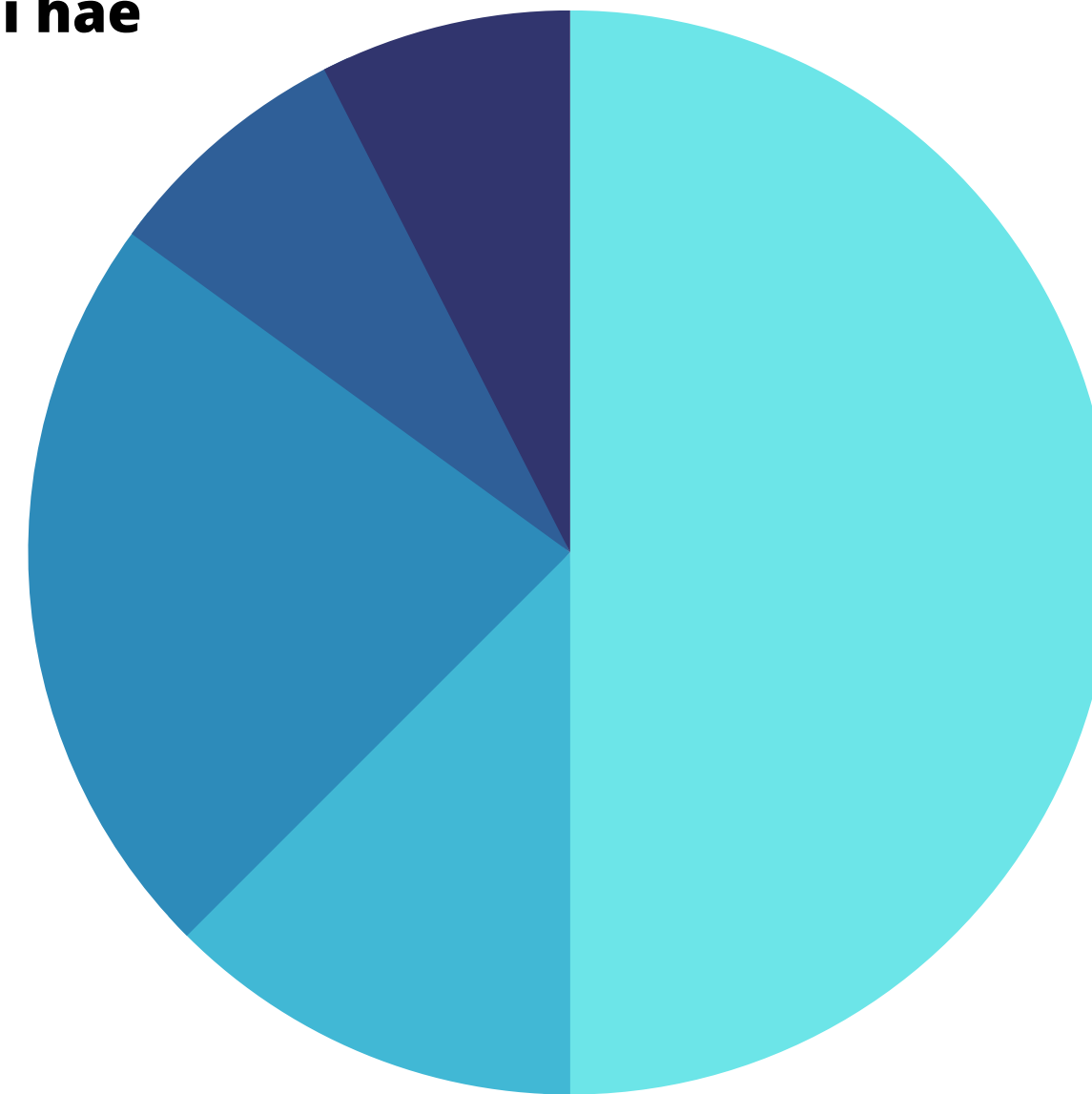
20 asiakkaan
asunnottomuus
vankilasta
vapautuessa
pystyttiin
ehkäisemään oikea-
aikaisella
tukiasumisella
Tukiasunto vapautuessa
20

Ei vapautunut hankekauden aikana

3

Asunnoton, ei hae

3

40 sosiaalityön
asiakkuuteen tulleesta
37 vapautui
hankekauden aikana

Asunnoton, odottaa tukiasuntoa tai sap käsittelyä

9

12 asunnottomana
vapautuneesta 9 asiakasta
vapautui jonottaen
tukiasuntoa tai odottaen
Sap-käsittelyä.

Muu asunto vapautuessa

5

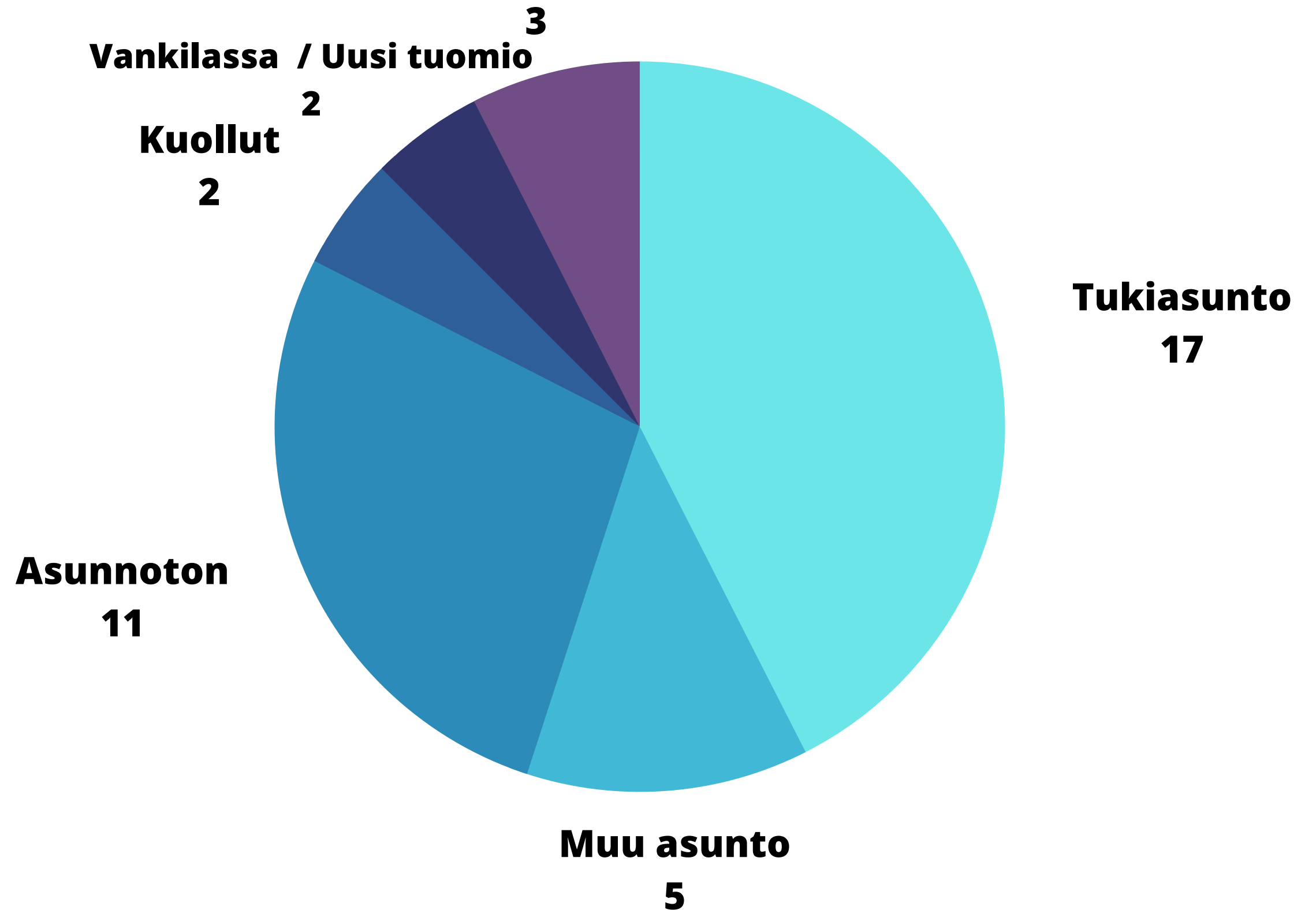
5 asiakkaan asunnottomuus voitiin
ehkäistä tukemalla asunnon
säilyttämistä vankeusaikana

Asunto hankkeen päättyessä?

Ei vapautunut hankekaudenaikana

Asunnottomien ja asuvien määrät melko samat verrattaessa vapautumistilannetta ja hankkeen päättymistä.

Asumistilanteissa vaihtelua lyhyelläkin tarkastelujaksolla: osa asunnottomina vapautuneista sai asunnon, osa kenellä asunto vapautuessa menetti sen hankekauden aikana

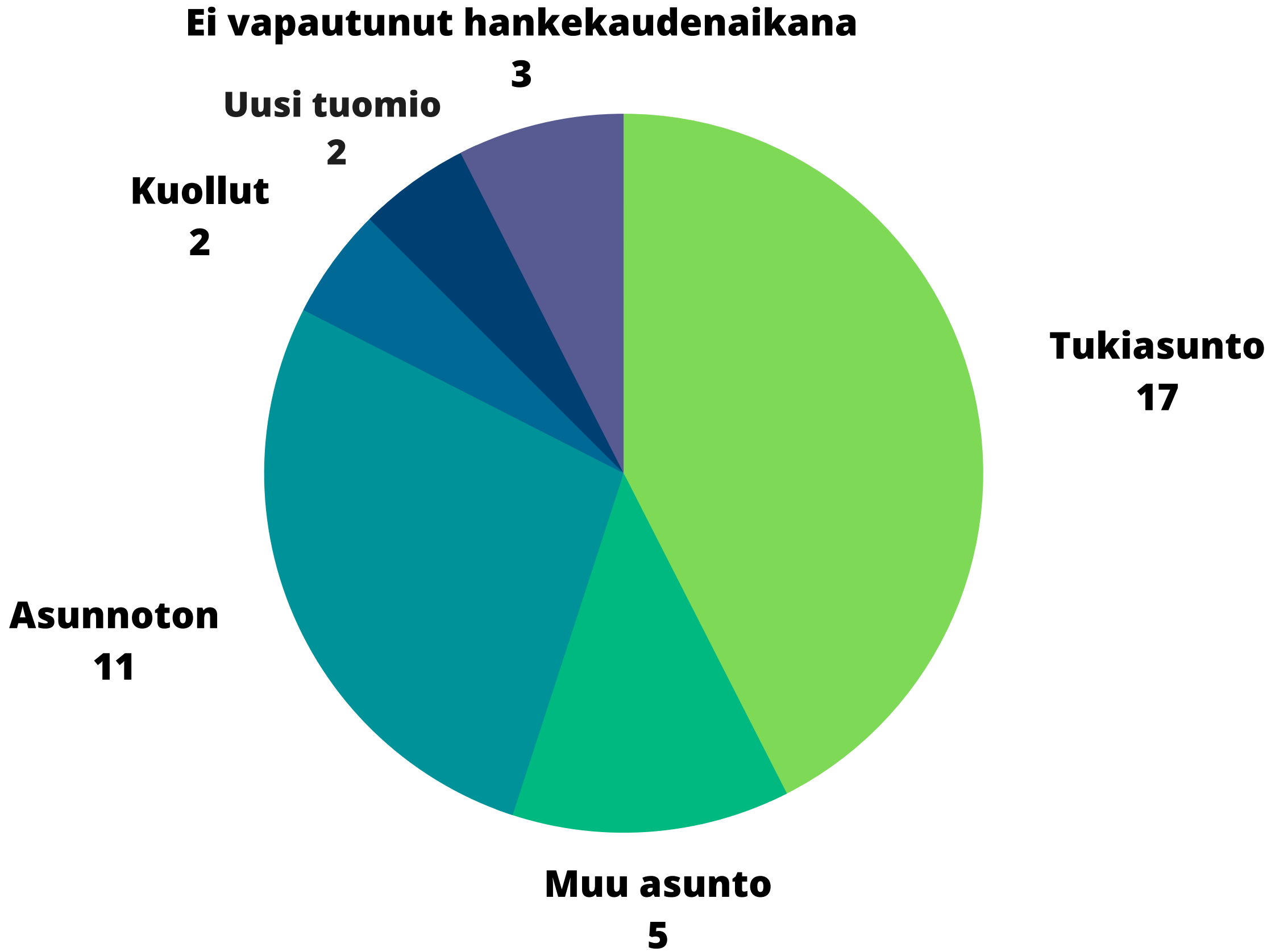

ASUNNOTTOMUUSTILANNE

N=40

TILANNE VAPAUTUESSA	TILANNE HANKKEEN PÄÄTTYESSÄ
ASUNTO 25	ASUNTO 22
ASUNNOTON 12	ASUNNOTON 11
MUUT 3	MUUT 7

Tilanne hankkeen päättyessä:

Miksi asunnottomuus uusiutuu?

TUKIASUMISEEN LIITTYVÄT SYITÄ

- Retkahdus päihteettömässä asumisessa
- Ei tavoiteta / tavoitetaan vaihtelevasti = ei sitoudu palveluun
- Asiaton käytös
- Väkivaltainen käytös

JA / TAI

VUOKRASUHTEESEEN LIITTYVÄT SYITÄ

- Ei huolehdi vuokrasopimuksen uusimisesta
- Vuokravelka
- Asunnon huono hoito
- Asumishäiriöt

**PÄIHTEET
JA
ELÄMÄN-
HALLINTA**

Monenlaisia onnistumisia

Elämänhallinnan vahvistuminen

Perusoikeuksien toteutuminen

**"Olen vapautunut 8 kertaa
asunnottomana. Ensimmäistä
kertaa minulla on vapautuessa
asunto!"**

**"En ole ollut poliisin kanssa
tekemisissä vapautumisen
jälkeen, siitä on jo 6 kuukautta."**

Palveluihin kiinnittyminen

**"Tämä on ensimmäinen kerta
kun käyn vapaaehtoisesti
sossussa"**

Osallisuus
ja vastuunotto omista asioissa

**"Ensimmäistä kertaa pääsin
tekemään rangaistusajan
suunnitelmani "**

ESIMERKKIVERKOSTO ASIAKKUUDEN AIKANA 1

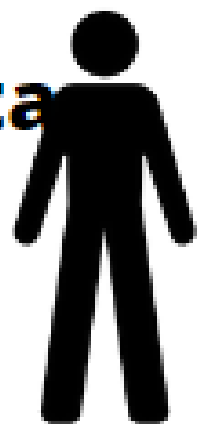
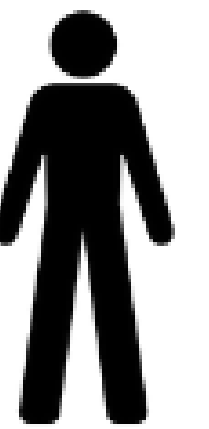
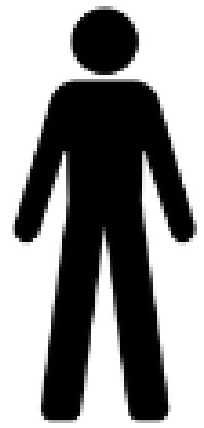
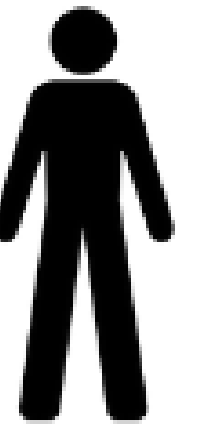
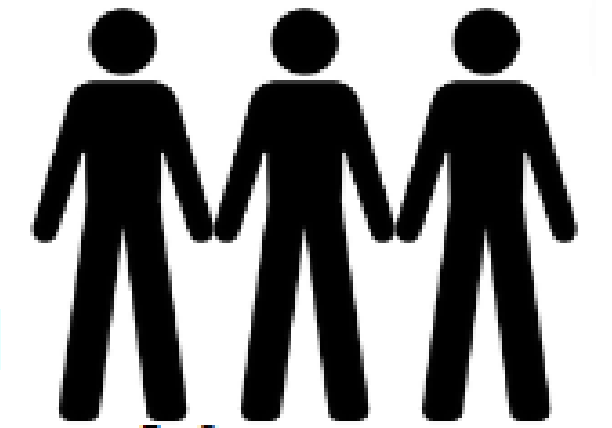
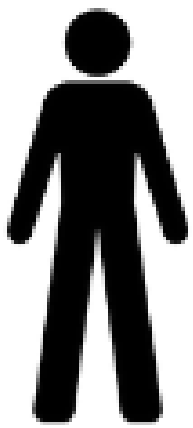
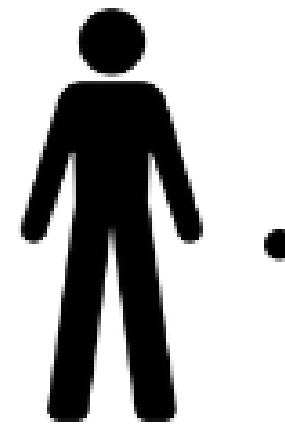
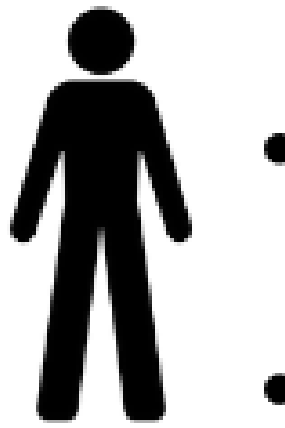
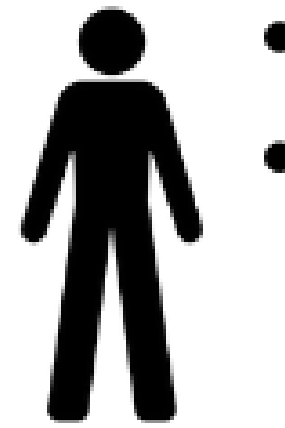
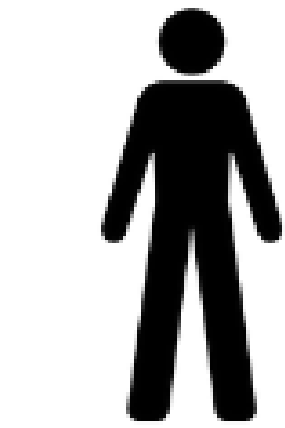
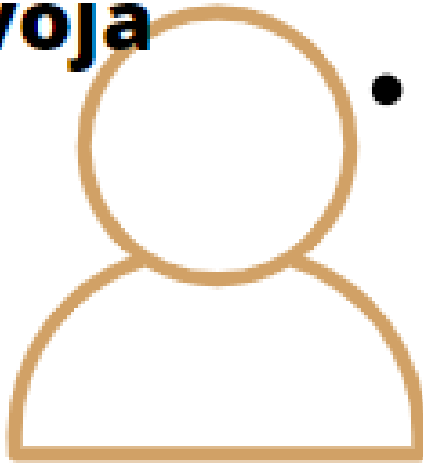
RIKOSSEURAAMUSLAITOS
Vankila / Erityisohjaaja
Yhdyskuntaseuraamus-
toimisto / Ehdonalaisvalvoja

KOTIKUNTA

Aikuissosiaalityö /
sosiaalityöntekijä
Mielenterveys- ja
päihdepalvelut /
Sairaanhoitaja
Työllisyys Espoo / Oma
valmentaja

KOLMAS SEKTORI
NA-ryhmät / vertaistuki
Vahvasti tukien /
avokuntoutus
REDIS / matalan kynnyksen
palvelut

PALVELUNTUOTTAJAT
Päihdekuntoutuslaitos
Asumispalvelu /
Asumisohjaaja
Kuntouttava työtoiminta

ESIMERKKIVERKOSTO ASIAKKUUDEN AIKANA 2

Hankkeen tuloksia

Espoon aikuissosiaalityön tietoa hanketta edeltävästä tilanteesta vapautuvien vankien määrän tai asunnottomuuden suhteen ei ole.

= Ei voida vertailla hankkeen tuloksia aiempaan työskentelyyn.

MUTTA Hanke onnistui tuottamaan tätä tietoa aikuissosiaalityön asiakkuuteen tulevien vapautuvien vankien tilanteesta ja tuen tarpeista sekä palvelujen tilanteesta/kehittämistarpeista. Toiminnan jatkuminen mahdollistaisi vertailevan tiedon. Toiminta tuottaa sosiaalihuollon omaa tietoa kohderyhmästä ja näyttää sosiaalihuollon toimista.

Hanke onnistui tavoitteessaan kehittää työskentelyä keskeisten yhteistyöverkostojen kanssa (mm. rise, mtp) ja vahvistamaan rikosseuraamusasiakkaiden kanssa toimivien tahojen yhteistyötä

Johtopäätöksiä

-Vapautuvat vangit ovat aikuissosiaalityön asiakasryhmä ja asunnottomuuden erityisryhmä

-Suurin osa aikuissosiaalityöhön ohjautuvista vangeista on erityisen tuen tarpeessa

-Vapautuvien vankien asunnottomuutta ratkotaan asumispalvelujen kautta, vankien pääsy normaaliin vuokra-asumiseen heikkoa

-Asunnottomuuteen vapautuessa vaikuttaa vangin yksilöllinen tilanne, oikea-aikainen palvelutarpeen arviointi ja asumispalveluiden saatavuus alueella

-Asiakkaat tarvitsevat pitkäjänteistä sosiaalihuollon tukea erityisesti asunnottomuuden uusiutuessa

-Vankien aikuissosiaalityön keskittäminen on tapa edistää kohderyhmän sosiaalihuollon toteutumista ja sosiaalihuollollinen keino vaikuttaa aktiivisesti muiden toimijoiden kanssa sekä asunnottomuuden että uusintarikollisuuden ehkäisyyn

Kiitos!

ATSO-hankkeeseen liittyen voit olla yhteydessä:
Johtava sosiaalityöntekijä Lauri Nieminen
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Yhteiset sosiaali- ja terveystalvet
Aikuisten sosiaalipalvelut
Espoon aikuissosiaalityö lauri.nieminen@luvn.fi
0504637836

ATSO- hankkeen toinen
toimintakausi 10/22-12/23
Vankisosiaalityöstä vastaava
hanketyöntekijä 6/23 ->
sosiaalityöntekijä Tinka Pöyry

**Vähennetään
asunnottomuutta
YHDESSÄ**

**Matala
kynnys
omaan
asuntoon**

